

DUNÁNTÚLI REFORMÁTUS LAP

A DUNÁNTÚLI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET LAPJA

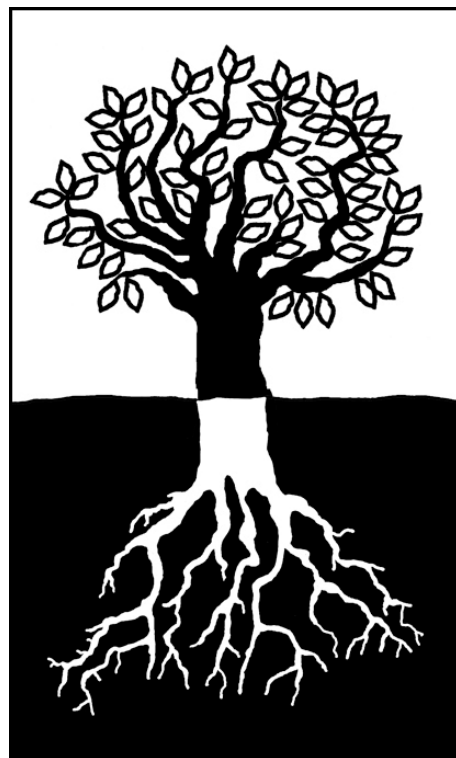
Az Alkotmányozó Zsinat üzenete

ISTEN IRÁNTI HÁLÁVAL adjuk hírül, hogy ma, 2009. május 22-én, 11.00 órakor a magyarországi, kárpátaljai, délvidéki, erdélyi és partiumi részegyházak aláírták a Magyar Református Egyház Alkotmányát. Ezzel a lépéssel, közel 20 évi fáradozás után, mi, magyar reformátusok évszázados közösségünket ebben a formában juttatjuk kifejezésre. A magyar reformátusság a reformáció évszázadától megtartotta lelki, szellemi egységét. Összetartozásunkat még történelmi viszontagságok és politikai szándékok sem tudták kikezdeni, így a trianoni döntés és 2004. december 5-i népszavazás sem tudta szétzilálni közösségünket. Ezt a közösségünket kifejezi az is, hogy ma együtt ünnepelünk azokkal is, akik már kifejezték csatlakozási szándékukat vagy még ezt idáig nem tudták megtenni.

Ma ezzel a közös alkotmánnyal is kifejezzük és megszilárdítjuk egységünket. Alkotmányunk szerint:

- Egyházunk tagja minden keresztyén, aki a magyar református egyházhoz tartozónak vallja magát, éljen bárhol a világban, és legyen magyar vagy más anyanyelvű.
- Egyházunk a csatlakozó részegyházak zsinati közössége, amely törvényt alkot és megnyilatkozik mindazokban a kérdésekben, melyekre a részegyházak legmagasabb szintű testületei felhatalmazzák.
- Egyházunk alkotmánya biztosítja és szabályozza a Kárpát-medencén kívüli magyar református egyházak csatlakozását is.
- Belső szervezeti rendszerük kialakításában a részegyházak önállóak és függetlenek. Kivételt képeznek ez alól mindazon kérdések, amelyek a közös alkotmányba vagy közös szabályzásra tartoznak.

Jézus Krisztus mondja: Én vagyok az út, az igazság és az élet. Hisszük és valljuk, hogy Krisztus igazsága szabadít meg minden igazságtalanságból és nyomorúságból. Hisszük, hogy

gyógyító hatalma megteremti Benne való egységünket is. Hisszük, hogy ha Őt követjük a megbékélés eszközei lehetünk minden körülmények között. Hisszük, hogy a magyar reformátusság összefogása Jézus Krisztus egyetemes egyházának egységét és hiteles bizonyígtételét szolgálja, melynek mindnyájan tagjai vagyunk.

**KRISZTUS A JÖVŐ,
KÖVESSÜK
EGYÜTT ŐT!**

„...ami pedig előttünk van...”

LEHETŐSÉGEK ÉS TERVEK A SOMOGYI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYÉBEN (Előretételezés a következő hat évre a Fillippi 3:14. alapján)

Ha a lehetőségeinket nem mérjük fel alaposan, már az induláskor nagyot hibázunk. A realitások hiánya ugyanis vagy megelégszik az egész töredékével, vagy álmokat szöve az elérhetetlent veszi célba. Mindkét esetben az „eredmény” legfeljebb csak fél siker lehet, megkárosítva az egyént ugyanúgy, mint a közösséget, amelyben él, vagy amelyet képvisel. Különösen igaz és fájdalmas valóság ez az egyház életében, ahol gyakran két szélsőséges hozzáállással találkozhatunk:

Az egyik a panaszkodó típusú ember: aki mindegyik csak a bajt látja, folyton temeti egyházát, gyülekezetét. Ez a fajta hozzáállás már csak legyinteni tud: úgysem lesz ebből már semmi, nem is érdemes csinálni már semmit!

A másik az álmodozó típusú ember: aki „nem ebben a világban él” és naponta megvívja soros „szélmalom-harcait”, s gyakran még maga is elhiszi, mint egy modern Don Quijote, hogy hasznos, amit csinál. Joggal tehető fel a kérdés, egy egyházmegye életében a következő ciklus során melyik megközelítés okozhat több kárt?

Vallom, hogy az elfogadott realitás ésszerű kerek közé szorítja a megközelíthető terveket is. Csak helyzetünket kell jól körüljárunk, megismernünk és ami a legfontosabb: állapotunkat nyíltan vállalunk! Nos, akkor mi is a helyzet (elsőként Somogyban)? Úgy tűnik első pillantásra, hogy mindkét típusú embernek igaza van – nagyon sok a bajunk és csak álmainkban remélhetünk változást...

Pedig kínálkozik számunkra egy harmadik féle megoldás is. Nem az „arany középút” kérdéses valósága, hanem a hit útja. Az az út, ahol a bajok nem tűnnek nagyobbak, mint Isten. Ahol tudja az éppen futó, akaró ember, hogy futhat, akarhat – de az utolsó szó az Istené, ez pedig (hála érte) mindig a köszönet szava.

Most pedig nézzük a lehetőségeinket néhány meghatározó adat alapján: Somogyban 68 anya gyülekezetben és 260 szórványban (9.500 járulékfizető) 45 lelkész szolgál. Gyülekezeteink többsége évtizedek óta fog, ahol 35–40 esetben már a létszám nem éri el a 100 főt. Kétszer annyian vallották magukat reformátusnak, mint amennyit ismerünk. Két egyházi általános iskola és két középiskola, valamint két öregotthon működik a megyénkben, valamint egy ifjúsági tábor tartunk fenn.

Amit tervezünk:

Missziói szolgálatunk megerősítése az elsődleges célunk, minél több oldalról megközelítve és kihasználva lehetőségeinket.

- Missziói körzetek kialakítása. 3–4 körvonalazódik jelenleg (ami már biztosnak látszik: Nagykanizsa és Kaposvár), ahol az első lépéseket már Marcali vonatkozásában sikerült megtennünk. Itt az első lépés a leendő helyben lakó lelkész számára kialakítani a tárgyi feltételeket. Biztató, hogy 5–6 év alatt a gyülekezet létszáma megkétszereződött.
- Külön helyet foglal el a városi misszió kérdése, amelyet eddig nem nagyon helyeztünk előtérbe országos viszonylatban sem.
- Átvizsgálni és alakítani az egyes lelkészi állásokhoz tartozó körzeteket, hogy azok életképesek legyenek. (átlagosan 2-3 gyülekezet alkot ilyen jellegű körzetet, de mindig figyelemmel kell lennünk az utazások körüli nehézségekre.)
- A gyermek- és ifjúsági munka erősítése, hisz egy gyermek elérése gyakran két felnőtt elérését eredményezheti. (a megye minden nyári táboroztatást támogatni fog, erről határozott az Egyházmegyei Tanács a 22/2009. számú határozatában).
- A kórházlelkészi szolgálatot kiterjeszteni, mind-egyik kórháznak legyen főállású lelkésze. Jelenleg a hat kórházban két kórházlelkész szolgál.
- Családlátogatás, egyéni lelki gondozás, az ismeretlen reformátusok felkutatása. Az „ún” aprólékos missziói munka megszervezése és végzése hosszú távú feladatot jelent. (Talán a három lelkészi kiskör feloszthatja egymás közt ezt a munkát.)

Pünkösöd közvetlen közelében szükséges újra és újra megerősíteni magunkban, hogy amiként Pétertől és Jánostól az Ékes Kapu koldusa „várt valamit” – úgy vár tőlünk is valamit, egészen pontosan „Valakit” ez a világ. Nekünk csak a módokat kell megtalálnunk, s ez bizony, sokszor nem könnyű, de nem is lehetetlen vállalkozás.

A felsorolt terveink (a teljesség igénye nélkül) megvalósításához tudjuk, hogy nem elég a saját erőnk, hanem mi csak „akarunk és futunk” és kérjük, várjuk onnan felülről a köszönet jóváhagyó szavát.

Nagy Csaba esperes

GYÖNYÖRKÖDNI

OLVASANDÓ: PÉLDABESZÉDEK 8,22–36

„(30) ...én már mellette voltam, mint kedvence (kézművese), és gyönyörűsége voltam nap, mint nap, színe előtt játszadozva mindenkor, játszadoztam földje kerekében, (31) és gyönyörködtem az emberekben...”

A Példabeszédek könyve 8. fejezetének 22. versétől, a fejezet végéig tartó igeszakasz a könyv legvitatottabb része a keresztyén írásmagyarázat szemszögéből. Nemcsak Mózes első könyve kezdő fejezeteiben olvasható tereméstörténet, hanem itt a Példabeszédek könyve 8. fejezetében is.

Az Igéből egyértelműen kiderül, hogy a „kezdet” előtt, az idő kezdete előtt az élő Isten volt minden mindenkben. Jó tudni, hogy az idő az örökkévalóságban van, a világot körülveszi az Úr szeretete, a világ jó kezében van, „Őbenne élünk, mozgunk és vagyunk” (ApCsel 17,28).

Isten hozta létre a kezdetet, mégpedig Igénk szerint úgy, hogy *művei előtt* megalkotta a bölcsességet (22), akkor, amikor még semmi sem volt: nem voltak mélységek, források, hegyek, és még a Föld egyetlen porszemét sem alkotta meg az Isten (23-26). A kezdet előtt tehát csak az örökkévaló Isten volt, és ez az Isten művei megalkotása előtt megalkotta a bölcsességet, aki által teremtett. Erről a bölcsességről azt írja alapigénk, hogy az Úr színe előtt játszadozott, mint kedvence (kézművese), aki gyönyörködött az Istenben, és akiben gyönyörködhetett az Isten. A kezdet első lépése tehát, hogy Isten megalkotja a bölcsességet, aki által aztán megalkotja műveit. Sokan ezt a szakaszt Jézus Krisztus őszövétségi leírásának tartják. Már az ókeresztyén dogmatikai viták idején is érveltek ezzel az ígéssel, Jézus Krisztus istenségét védve, aki a világ teremése előtt már az Atyánál volt. Az ógyházban ennek az igeszakasznak megszemélyesített bölcsességét a „praegsistens logos”-szal azonosították. Más írásmagyarázók azonban határozottan állítják, hogy itt csupán képes beszédéről van szó, ahogy ezt a 90. Zsoltárban is olvassuk a hegyekkel kapcsolatban, „*mielőtt hegyek születtek*”. Eszerint a nézet szerint nem külön lény a bölcsesség, és hiba, ha itt az allegória eszközével élve Krisztust erőltetjük a szövegbe.

Sokan azzal érvelnek, hogy az itt megjelenő krisztológiai szempont érvényesül az Újszövetségben: minden „*Őáltala* (mármint Krisztus által), *Őerte és Őbenne teremtett*” (Rm 11,36). Tehát a kezdet előtt egyedül az élő Istenről, az örökkévaló Úrról beszélhetünk. A kezdet első lépése, hogy Ő megalkotja a bölcsességet, és aztán az Isten általi *teremtés* ezzel a bölcsességgel történik; azaz, A VILÁG KRISZTUSBAN TEREMTETETT. A bölcsesség ott volt, amikor Isten megszilárdította az eget, kimérte a látóhatárt, megerősítette a felleget; ott volt, amikor felbuzogtak a források, és megerősödtek a tengerek; és ott volt, amikor kijelölte a tenger határait, és megvetette a Föld alapját (27–29). A Példabeszédek könyvében máshol is olvassunk erről: „*az Úr bölcsességgel vetette meg a föld alapját és értelemmel erősítette meg azt*” (3,19). Az előbb idézett újszövetségi Ige alapján bátran mondhatjuk azt, hogy Isten Krisztusban teremtett, akiben a bölcsesség és ismeret minden kincse el van rejtve (Kol 2,3). Ez által Isten teremése értelmes teremtés, azaz jó, mindenben jó; olyannyira jó, hogy mindezidáig nem tudta az emberi bűn tönkretenni, és működésképtelenné rombolni.

Nagyon fontos, új üzenet számunkra a mai Igében a *bölcsesség leírása*: a bölcsesség Isten színe előtt játszik, játszva alkot; miközben gyönyörködik Istenben és Isten alkotásaiban; és Isten gyönyörködik benne. Ezzel az Ige kifejezi a teremtés eredeti szándékát. Isten azért teremtett életet és életteret – világot, és különösen azért teremtette az embert, hogy az ember megtapasztalja a lét gyönyörűségét, legyen lehetősége gyönyörködni Istenben, a másik emberben, és Isten min-

den alkotásában; hogy legyen érzéke játszani, és e szent-építő kreativitásban alkotni, azaz, a világot művelni, őrizni, és semmiképpen sem rombolni.

Az ember nyomorúsága, bűne abban van, hogy Isten műveivel KRISZTUS NÉLKÜL akar élni; azaz ostobán, bölcsesség nélkül akar élni. Ezért nem érvényesül az ember életében Isten eredeti szándéka, a Krisztusban közölt bölcsesség, vagyis az értelem, a gyönyörűség és az alkotás – építés - épülés. Így pedig éppen a *teremtés lényege* vész el, a teremtés eredeti szándéka lesz semmivé. Moltmann „A reménység fényei” c. munkájában külön fejezetet szentel a gyönyörködés, a játék, az örömteli alkotás fontosságának, hiszen az ember ez által, és erre teremtett. Ez a fajta élet ad értelmet és gyönyörűséget a létnek, és e nélkül az élet veleje, magva vész el.

Ennek pedig az a következménye, hogy az *ember többé nem gyönyörűsége az Istennek* (31), hanem durva, önző, önhitt, hazug lett az ember; aki nem tud gyönyörködni, szemlélődni, rácsodálkozni, hanem szünet nélkül harcol és robotol az életért, és a „többért”; éppen azokért, amelyeket Krisztus nélkül elveszített, de amit saját erejéből soha nem szerezhet meg.

Így azonban az ember nemcsak gyönyörködni nem tud, hanem alkotni sem. Helyette *rombol*. Nem művel és őriz, hanem Istenként teremteni akar: tönkreteszi a lakott földet, ellenségévé lesz a másik embernek, s így az ember Krisztus nélkül értelmet sem találhat életének.

Előbb-utóbb úrrá lesz rajta a *hiábavalóság* érzése, ahogy erről a Prédikátor könyve Isten Igéjének szintjén őszintén, de Szentlelkiesen beszél. Ezt az érzést fogalmazta meg Madách is „Az ember tragédiája”-ban, amikor így írt: „*űrt érzek, kimondhatatlan űrt*”. A modern ember egyre gyakoribb tapasztalata az értelemvesztettség érzése. Babits Mihály az „Esti kérdés” című költeményében számtalanszor ismétli a kérdőszót: miért, miért, miért? Ezt az űrt az ember csak pótlékokkal tudja ideig-óráig kitölteni, miközben a létében egyre nagyobb hasadék tátong. Ilyen pótlék számos mulandó öröm hajszolása („Wille zur Lust” – Freud), vagy a hatalom akarása. (Nietzsche, Wille zur Macht – Adler), a „ragadd meg a napot”, „élj a mának” (carpe diem) lelkülete, amit Pál apostol is megfogalmaz a krisztusi bölcsesség, értelem, gyönyörűség és alkotás hiányában élő ember pótlékaira gondolva: „*együnk, igyunk, holnap úgyis meghalunk*” (1Kor 15,32).

A Példabeszédek könyve azonban nem hagy bennünket megnyugtató válasz nélkül, hiszen Isten ígéje mindig ad megváltó választ kérdéseinkre. A 32. versből olvashatjuk ezeket a válaszokat: „*ezért fiaim, hallgassatok rám, mert boldogok, akik megőrzik útjaimat...boldog ember az, aki hallgat rám...mert aki engem megtalál, az életet találja meg, és kegyelmet nyer az Úrtól*” (32-35). Az életet megtalálni azt jelenti, hogy MEGTALÁLOM AZT A MEGVÁLTÓ KRISZTUST, akiben Isten a létet alkotta. Őbenne adatik az embernek bölcsesség: értelem, gyönyörűség, és örömteli munka. Nagy szükségünk van arra a kegyelemre, amiről ez az őszövétségi ige beszél a 35. versben, hiszen Krisztustól eltávolodva sok mindent elrontunk magunk körül. A Krisztusban közölt kegyelem visszaadja a képességünket a valóságos életre, amely képes gyönyörködni, szemlélődni is, mert „*létünk igazolt, még mielőtt valamit tennénk is*” (Moltmann: Reménység fényei). Ebből a gyönyörködni képes krisztusi lelkületből fakad minden értelmes és építő élet lehetősége. Kosztolányi Dezső a „Hajnali részegség” című versében döbbenetes sorokban vall arról, hogy 50 évig tartott, amíg rádőbbsen arra, hogy milyen szép a hajnali napfelkelte, és, hogy „*göröngyök közt botoltan is egy hatalmas Úr vendége volt*”.

Steinbach József püspök

A SIÓFOKI GYÜLEKEZET ÉLETE

A GYÜLEKEZET MÚLTJA

Gyülekezetünk hivatalosan 1909-ben alakult meg először Kájel József vezetésével Siófoki Református Fiókegyház néven, amely a Balatonkiliti Anyaegyházhoz tartozott és a háború miatt Szórványegyházként működött. Később, Vincze Elek lelkipásztor idejében – mivel a hívek száma folyamatosan nőtt – fogalmazódott meg eleinkben egy imaház építésének gondolata. Az 1923-ban felépített imaházat dr. Ravasz László püspök úr szentelte fel szeptember 11-én. Egy év múlva sikerült egy 80 kg-os harangot venni, majd két év múlva az imaházhoz tornyot is építettek. 1936-tól dr. Nagy István gondozta a gyülekezetet egészen 1948-ig. Ekkor vált a gyülekezet önállóvá Egri Ervin lelkipásztor vezetésével, aki már egy éve az előző lelkész mellett szolgált. A lelkipásztor vezetésével 1966-ban épült fel az új parókia. Több mint 36 esztendei hűséges szolgálat után 1984-től Császár Levente lelkipásztor vette át a gyülekezet vezetését. 1992–1994-között a lelkipásztor és gondnoka vezetésével épült fel az új templom. 1994. szeptember 3-án került sor a templom és a regensdorfi gyülekezet által adományozott 180 kg-os harang felszentelésére dr. Márkus Mihály püspök úr szolgálatával. 2007. július 1-től a gyülekezet Bartha Béla volt kaposvári beosztott lelkipásztort választotta meg a gyülekezet vezetésére. Ugyanebben az évben nevezték ki Bartháné Tatár Imolát a gyülekezet beosztott lelkipásztorává.

A GYÜLEKEZET JELENE

A 2001-es népszámláláskor Siófokon 2701 személy vallotta magát reformátusnak. Ehhez hozzátartozik, hogy Balatonkilitiben – mely közigazgatásilag már több évtizede Siófokhoz tartozik – önálló református gyülekezet működik. Sajnos jelenleg csak 700–800 nyilvántartott reformátusról tudunk. A városi misszió terén tehát lesz még feladatunk.

Szeretném, ha az olvasók röviden betekintenének gyülekezetünk mindennapi életébe.

A hét első napján 10 órakor kezdődik az istentisztelet, melyet Istennek hála több mint egy éve gyermek-istentisztelettel párhuzamosan tartunk Bartháné Tatár Imola lelkipásztor és gyülekezeti munka-

társak segítségével, akik „civilben” óvónők, pedagógusok. Az istentiszteleten téli időben átlagosan 100–120-an vagyunk, nyáron pedig 120–150-en. A kisgyermekes szülők gyermekeikkel együtt foglalnak helyet a templompadokban, majd az igehirdetés előtti ének alatt vonulnak le a templomunk alagsorában lévő gyülekezeti termünkbe, ahol számukra „gyermeknyelven” folytatódik tovább az istentisztelet. A gyermek-istentiszteletesek kb. 15-en vannak, de vasárnaponként „csak” 5–8 gyerek van jelen egyszerre. Hat alkalommal osztunk úrvacsorát évente. Húsvét és karácsony ünnepén mindkét napon, a többi alkalmakon csak az ünnep első napján. Jelen vagyunk a város által fenntartott Gondozási Központban is, ahol minden hónap utolsó péntekjén 10 órától tartunk istentiszteletet. Az idős testvérek örömtől csillogó szeme és a zsúfolásig megtelt ebédlő rendkívül szép visszajelzés arról, hogy nem hiábavaló ez a szolgálat sem az Úrban! Minden évben tartunk adventi evangélicus estét, melyeken egy-egy meghívott lelkipásztor szolgál és próbálja meg a kereszti titkát közelebb hozni a szívekhez.

A hétközi alkalmak közül kiemelném a bibliaórát és a nőszövetségi összejöveteleket. Bibliaóra már több évtizede működik gyülekezetünkben, a nőszövetség azonban csak másfél éve indult újra több évtizedes kihagyás után. Mindkét alkalomnak megvan a maga sajátossága és létjogosultsága. A bibliaórán 15–20-an vagyunk – 70 %-ban nők – és a középpontban Isten Igéjének magyarázása, adott esetben közös értelmezése van, amit imaközösség, majd közös éneklés követ. A nőszövetségi alkalmakról sem hiányzik az Ige, de az igemagyarázat mellett minden foglalkozásnak megvan az aktuális témája, idén a szektákkal foglalkoztak nőtestvéreink. Mindkét alkalom ősztől-tavaszig tart.

Két éve kezdődtek el az iskolai hittanórák, melyeknek nagy sikerük van a szülők és a gyerekek körében. A gyakorlatban ez úgy néz ki, hogy Siófok mindhárom iskolájában jelen vagyunk és az első négy osztályban tartunk hittanórát általában hétköz-

nap délutánonként napközis időben. A felsősöknek szombaton délelőttönként tartjuk az órákat a gyülekezeti termünkben. Ugyanakkor vannak a konfirmációt előkészítő foglalkozások. Tavaly 10 konfirmandus fiatal tett sikeres vizsgát és fogadalmat. Idén ez a szám kilenc volt. Jövőre előreláthatólag 6–8 konfirmandus fiatal kezd el a felkészülést. A hittanosoknak és a konfirmandus fiataloknak hittanos tábort szervezünk, melyen nagy lelkesedéssel vesznek részt.

Kapcsolatot tartunk a Dél-Balatoni Református Gyülekezetek Regionális Együttműködésével, melynek, ha Isten is úgy akarja, a közel jövőben teljes jogú tagjai leszünk. Van egy testvérgyülekezetünk Kárpátalján, Verbőcön, akikhez az egyik évben mi utazunk, a másik évben őket látjuk vendégül. Ökumenikus kapcsolataink is nagyon jók, ezt mutatja, hogy minden hónap utolsó szurdáján gyülekezeti termünkben a katolikus és evangélikus testvérekkel közös filmvetítést tartunk a *Net For God* misszió témái alapján, mely az egyházak közeledését szorgalmazza. Vezérigéjük: „Mert Ő a mi békességünk, aki a két népet eggyé tette. A keresztfá által megölte az ellenségeskedést saját magában!” (Ef 2,14–16.)

Természetesen a kötött szolgálatok és alkalmak mellett számos olyan szolgálati lehetőség is adott, melyek óriási gyülekezetépítő jelentőséggel bírnak. Kiemelném a családlátogatásokat, melyek személyes hangvételét semmi nem tudja pótolni. A kórházban lévő testvérek meglátogatása is ide sorolható. A keresztelési, esküvői felkészítések missziói, a temetési szolgálatok pasztorális jelentőségét.

A GYÜLEKEZET JÖVŐJE

A legegyszerűbb az lenne, ha csak annyit írnék: „a jövőnk az Úr kezében van!” Ez azonban nem csak egyszerű, de igaz mondat is. A Siófoki Református Egyházközség jelene és jövője valóban az Isten

kezeiben van, mint sok ezer gyülekezet jelene és jövője szerte a Kárpát-medencében, sőt az egész világon. Emellett azt is látnunk kell, hogy Ő kiválasztott embereket, akiket bevont a gyülekezetépítés áldott munkájába. A lelkipásztorok, a gondnokok és a presbiterek vannak az első vonalban ezen a „harctéren”. A második vonalat az aktív, templomba járó, szolgáló gyülekezeti tagok képezik. A harmadik vonal az általunk ismert, de a gyülekezethez csak névleg tartozó reformátusok. Ezen kívül van egy ismeretlen, névtelen tömeg, akiket – az előbbiekkal együtt – meg kell keresni, meg kell szólítani, be kell vonni a gyülekezetbe. A missziós terület adott. Siófokon is sok még a feladat. Szeretnénk a fiatalokat megszólítani és bevonni a gyülekezeti életbe, hogy ne csak „kikonfirmálás” legyen, hanem megérezzék és átéljék a gyülekezethez való tartozás örömeit. Próbálkozunk egy ifjúsági csoport szervezésével, amely megtartó erő lehetne számukra. Szeretnénk elérni az ifjú házasságokat és a kisgyermekes anyukákat. Külön figyelmet szeretnénk fordítani a kórházban lévőkre. Folyamatban van az egyeztetés a kórházi vezetőkkel a kórházlelkészség elindításával kapcsolatosan. Folyamatosan keressük a megoldást a presbitériummal karöltve, mi módon tudnánk megszólítani a városba özönlő nyári turistákat. Számos visszajáró, úgynevezett „nyári egyháztagnak” van, akik valamiképpen már bekapcsolódtak az egyházi „vérkeringésbe”. A lakótelepeken élők megkeresése is a közeljövő feladata.

A múlt, a jelen és a jövő. Hisszük, hogy Gondviselő Istenünk szeretete tartotta meg idáig gyülekezetünket (idén október 24-én ünnepeljük gyülekezetünk fennállásának 100., templomunk felszentelésének 15. esztendejét). Tőle kérem a bölcsességet és erőt ahhoz, hogy a gyülekezetvezetés áldott, de felelősségteljes szolgálatában meg tudjunk maradni és azt a munkát, amit ránk bízott, maradéktalanul és hűségesen teljesítsük!

Bartha Béla
lelkipásztor

Egy adatgyűjtés első tanulságai

Az immár hivatalban lévő új egyházkerületi vezetés az alábbi adatlap kitöltését kérte valamennyi dunántúli gyülekeztől:

Tétalcím	Adat
Gyülekezet egyházi helyzete	
Népszámlálás szerinti református lélekszám	
2004-2008. években megkereszteltek száma	
2004-2008. években eltemetettek száma	
Választói névjegyzék szerinti lélekszám	
Befolyt fenntartói járulékok összege	
Befolyt perselypénzek összege	
Befolyt adományok összege	
Ingatlanjádék, amennyiben van	
Egyéb, évről-évre tervezhető bevételek	
Lelkeszi javadalom és járulécai	
Lelkeszlakás rezsiköltségei	
Gépjármű fenntartás és közlekedés költségei	

Az adatlap hármas tagolású: az 1–5. pontok alapján képet kaphatunk egy-egy gyülekezetünk demográfiai helyzetéről, a 6–10. pontok betekintést engednek az adott közösség anyagi helyzetébe, a 11–13. pontok alapján pedig lemérhető, hogy a lelkeszi szolgálat biztosítása érdekében milyen áldozatot vállal egy-egy gyülekezetünk.

Mostanra öt egyházmegyénk valamennyi gyülekezete reagált a kérésre, egy egyházmegyéből még hiányzik néhány válasz. A visszaérkezett adatlapok alapján azonban már megtehető néhány következtetés.

1. Demográfiai tapasztalatok:

1.1. Anyaegyházközség státusban lévő gyülekezeink jelentős hányada – lélekszámát és anyagi teherbírását tekintve – eleve képtelen arra, hogy a státusának megfelelő egyházalkotmányos elvárásoknak megfeleljen! Az egyházkerületben 65 olyan anyaegyházközség van, amely száz fő alatti választójogosult egyházzal rendelkezik (a legkisebbnek 13 választó egyháztagja van!). Ha a demográfiai tendenciákat komolyan vesszük, a jelenlegi választási ciklus végére (2014) legalább 80, száz választóval sem rendelkező anyaegyházközség lesz Dunántúlon.

1.2. Az esetek nagyon jelentős hányadában óriási szakadék tátong a 2001. évi népszámlálás eredménye és a valóság között, sok esetben nem is csak a nagyobb városokban. A legelrettetőbb példák: egyik városunkban 6539 református van a népszámlálás adatai szerint, ehhez képest az ott élő két gyülekezet választói névjegyzékében együttesen 509 név található; egy másik városban 12859 fő mondta magát 2001-ben reformátusnak, az ottani gyülekezet választói névjegyzéke 1982 egyháztagot tart nyilván. Hogy falusi példát is hozzunk: 612 református volt a településen 2001-ben, ehhez képest 97 név található a helyi gyülekezet választói névjegyzékében. Mi

volna az egészséges arány? Ha a Dunántúlon egyébként fellelhető reformátusok legalább kétharmada választó, terheket viselő egyháztag lenne! Erre, egy erőteljes nagyvárosi misszió beindításával volna is reális esély, hiszen a periférián élő, a helyi gyülekezettel gyakorlatilag semmiféle kapcsolatot nem tartó reformátusok tízezrei élnek a nagyobb városainkban.

1.3. Sokkal többet temetünk, mint keresztelünk! Öt év adatait tekintve csak emiatt 3.500 lélekkel lettünk kevesebben Dunántúlon (hogy viszonyítani lehessen: elveszítettünk egy Pápa, vagy Tata, vagy Kaposvár méretű gyülekezetet!). A legjlesztőbb számok: egy közepes lélekszámú városi gyülekezetben öt év alatt 27 keresztelezés és 134 temetés volt! Az egyházkerületben mindössze 32 olyan gyülekezet van, ahol a legutóbbi öt évben több volt a keresztelezés, mint a temetés! Vannak természetesen demográfiai adottságok, amelyek anyaegyházközségeink mintegy kétharmadában nem teszik lehetővé ennek a tendenciának a megváltoztatását, de legalább 80 olyan gyülekezetünk van, amelyekben nem feltétlenül kellene lassú (el)fogyásra berendezkednünk!

2. Rátérve az anyagiakra: megállapítható, hogy a 239 dunántúli egyházközség 2008-ban mintegy 750 M Ft. saját bevétellel rendelkezett.

2.1. A szokásos gyülekezeti bevételek egy választóra eső átlagösszege Dunántúlon 2008-ban 10.307,- Ft. volt. Ezen belül egy egyháztagunk átlagosan 4.459,- Ft. fenntartói járulékkal, 2.567,- Ft. perselypénzzel, és 3.033,- Ft. adománnyal járult hozzá gyülekezete anyagi terheinek hordozásához. Az átlagolás azonban nagyon csalóka, mert egyházmegyénként is, de főleg a gyülekezeteket tekintve, elég nagyok az eltérések. Volt Dunántúlon 2008-ban olyan anyaegyházközség ahol 931,- Ft. volt a szokásos gyülekezeti bevételek egy főre eső átlagösszege, de volt három olyan gyülekezet is, ahol ez az összeg meghaladta a 30.000,- Ft-ot! Egyházmegyei összesítésben Somogyban és Mezőföldön volt legmagasabb az átlagösszeg, a legalacsonyabb pedig a Pápai egyházmegyében.

2.2. Ha egy kicsit elidőzünk a fenntartói járulék átlagösszegénél, azt vagyunk kénytelenek megállapítani, hogy mélyen alatta marad az egyházi törvényben meghatározott mértéknek (jövedelem 1%-a!), hiszen a 4.459,- Ft/fő átlagösszeg 37.158,- Ft. havi átlagjövedelmet feltételez, ami alatta van a jelenlegi minimál-nyugdíj összegének is! Kíváncsian volna minden gyülekezetben az Őrségi egyházmegye 6.072,- Ft-os átlagát elérni (amely 50.600,- Ft/fő jövedelmet feltételez), mert az egyházkerületi szinten közel százmillió Ft-os bevétel-növekedést jelentene, miáltal gyü-

lekezeteink jelentős hányada lényegesen jobb anyagi pozícióba kerülhetne.

- 2.3. A perselypénzek egyházkerületi átlagösszege 2008-ban 2.567,- Ft/választó volt. Itt is óriási a szóródás a gyülekezetek között: van olyan gyülekezet, ahol 2008-ban az egy választóra eső perselypénz összege az 500,- Ft-ot sem érte el, de van olyan is, ahol az egy választóra eső átlagösszeg meghaladta a 16.000,- Ft-ot. A világért sem szeretnénk a perselypénz átlagösszegeből meszszenő következtetéseket levonni, azonban három kérdés mégiscsak felszínre tör: az áldozatkészség kérdése, az istentiszteleteink látogatottságának kérdése, és – nagyon félve merem leírni – a lelkipásztori szolgálat minőségének kérdése.
- 2.4. Az adományok egyházkerületi átlagösszege 3.033,- Ft. volt 2008-ban. Van egyházmegye, ahol ez az átlag 1.301,- Ft/választót jelent, de olyan is, amelyben 5.163,- Ft. az egy választóra eső átlagösszeg. Volt Dunántúlon 2008-ban 11 olyan gyülekezet, ahol egyetlen fillér adomány sem folyt be, de volt olyan is, ahol az egy választóra eső adomány-összeg 22.624,- Ft volt! Általánosságban megfigyelhető, hogy gyülekezeteink jelentős hányadában eltűnően van a 70-es, 80-as években még szinte mindenütt jelen volt gondolkodásmód, hogy ti. az épületek jó állagának fenntartása, a gyülekezeti élet méltó körülményeinek megteremtése első renden helyi kötelezettség, amihez – ha a helyi lehetőségek már elfogytak – lehet kérni felettes egyházi segítséget is. Manapság sok esetben fordítva történik: elvárják a gyülekezetek a felsőbb egyházi segítséget, miközben saját maguk alig, vagy egyáltalán nem tesznek erőfeszítéseket pl. épületeik állagmegóvása érdekében.
- 2.5. Az egyéb bevételi forrásokat tekintve megállapíthatjuk, hogy alig 50 gyülekezetünk részesül járadékban (a többiek többsége nyilvánvalóan azért nem, mert épületingatlant igényelt vissza, nem biztos, hogy mindig meggondoltan!). A járadékot élvezők mindenestre könnyebb helyzetben vannak a megfelelő infrastrukturális feltételek biztosítása dolgában (a járadék alapvetően erre használható!). Más bevételi forrással gyülekezeteink nagyobbik hányada nem rendelkezik!
3. **A lelkipásztori szolgálat feltételeinek biztosítására (javadalom, rezsiköltségek, közlekedési költségek) a dunántúli gyülekezetek 2008-ban szokásos egyházi bevételeik 67%-át fordították. Az átlagszám még elfogadható volna, azonban ha gyülekezetként vizsgáljuk a lelkipásztori álláshely fenntarthatóságának kérdését, kénytelenek vagyunk néhány keserves megállapítást tenni:**

- 3.1. A lelkipásztori javadalmak átlagösszege alatta marad az egyházkerületi előírás szerinti minimumnak! Ha eltekintünk az átlagolástól, akkor pedig azt látjuk, hogy mintegy 25 lelkipásztor rendelkezik az előírt minimumnál magasabb javadalommal, de legalább 25 olyan teljes státusú lelkipásztor is van, aki a minimumban sem része-

sül. Ami még ennél is elszomorítóbb: legalább 50 olyan lelkipásztori álláshely van Dunántúlon, amelyek esetében a szokásos gyülekezeti bevételek már nem fedezik az álláshely költségeit. Vegyünk egy konkrét példát: egy somogyi – egyébként átlagosan prosperáló – lelkipásztori körzet összes szokásos bevétele 2008-ban 2.509.670,- Ft. volt, a lelkészi álláshely fenntartása ugyanakkor 3.062.520,- Ft-ot igényelt. Szerencsés eset, hogy az adott körzetnek van rendszeres egyéb bevétele, melyből a különbözetet fedezni tudta! Ha a demográfiai tendenciákat is nézzük, a fedezetihiányos lelkipásztori álláshelyek száma a következő években tovább növekszik, szükség van tehát olyan egyházmegyei és főként egyházkerületi intézkedésekre, amely az egyházkerületben feltétlenül szükséges lelkipásztori álláshelyek finanszírozhatóságát biztosítani tudják.

- 3.2. Nagyon jelentős anyagi terhet jelent egyházközségeink számára a lakhatás feltételeinek egyházi törvény szerinti biztosítása. Egy dunántúli lelkipásztori álláshelyen átlagosan 425.000,- Ft/év összeget fordítanak gyülekezeteink erre a célra. Egy-egy gyülekezet kimutatásából jól látható, hogy lelkipásztoraik túlnyomó többsége a takarékoság elvének szem előtt tartásával él ezzel az adottsággal. Ugyanakkor tudott az is, hogy egy-egy helyen a presbitérium és a lelkipásztor között komoly feszültséget jelent a rezsiköltségek mértéke. Tekintettel az energiaárak folyamatos emelkedésére, biztosan szükség lesz egy pillanatban arra, hogy a megtéríthető rezsiköltségek összegének felső határát a felettes egyházi testületek meghatározzák!

- 3.3. Lelkipásztoraink többsége több gyülekezetben is szolgál, ezért számukra szükséges a közlekedés feltételeinek biztosítása. Kialakult gyakorlat Dunántúlon, hogy a szolgálati gépjárművet a felettes egyházi testületek bocsátják rendelkezésre, a gépjármű fenntartási és üzemeltetési költségei ugyanakkor az igénybe vevő gyülekezeteket terhelik. Az esetek többségében ez a rendszer jól is működik, ugyanakkor az is látható, hogy a nagyobb szórványterülettel, és a szórványterületről ugyanakkor minimális bevétellel rendelkező anyaegyházközségek számára olykor hordozhatatlan terhet jelent a közlekedési költségek biztosítása. Szükségesnek látszik, hogy a nagyobb szórványterülettel rendelkező anyaegyházközségek a felettes egyházi testületektől segítséget kapjanak e terhek hordozásában.

Az adatlapok feldolgozása, a részletes helyzetelemzés elkészítése, valamint a megfelelő következtetések levonása még sok időt igényel. Fentiek csupán villanások, amelyek egy-egy részterületre ráirányítják a figyelmet. Az előttünk álló hónapok feladata, hogy az adatlapok alapján egy minden részletre kiterjedő tanulmányi anyag készüljön, hogy azután az egyházkerületi testületek megtehessek a szükséges elvi és gyakorlati lépéseket.

Bellai Zoltán
püspöki főtanácsos

EGYHÁZLÁTOGATÁSOK ÉS KÖZGYŰLÉSEK

Új forráskiadvány
a Komáromi Református Egyházmegyéről

A komáromi egyházmegye 1815–1848-as egyházlátogatási és közgyűlési jegyzőkönyveit Egyházkerületünk levéltára őrzi. Az anyag kissé hézagos, de a pozsonyi Kalligram szerkesztője szerint a mellékletekkel így is hat-nyolc kötetet fog megtölteni.

Az érintett egyházmegye Trianonig és 1938-45-ben Egyházkerületünkbe tartozott, diákjai főként Pápán tanultak, iskolamestereit és prédikátorait többnyire Pápa nevelte. Ötven anya- és leánygyülekezete Pozsony, Komárom, Győr, Nyitra, Esztergom vármegyék területén élt, az eklézsiák lélekszáma egy 1828/29-es statisztikai összesítés szerint a 13.894 nemes és 24.440 közrendű egyházztaggal 38.334-re ment, bár – így a jegyzőkönyv – ez a szám nagyobb is lehet, mert az előző évben ennél több egyházmegyei református lelket regisztráltak.

A jegyzőkönyveknek a Kalligram CSALLÓKÖZI KISKÖNYVTÁR c. sorozata biztosít helyet. Különböző, méltányolható okokból az anyag nem időrendben kerül az olvasók kezébe, az első és utolsó évek jegyzőkönyvei a bevezető egyháztörténeti tanulmánnyal és mellékletekkel, többek közt a pályakezdő prédikátorok önéletrajzaival a sorozat végére kerülnek. Az idén elsőként megjelent kötet az 1827–1832. évi canonica visitatiókat és közgyűlési jegyzőkönyveket tartalmazza. Az anyag őserdejében a név- és tárgymutató nyújt eligazítást.

A vizitációk és az észleleteiket földolgozó közgyűlések csak érintőlegesen foglalkoznak teológiai kérdésekkel. A Tractus választott vezetőit a gyülekezetek élete érdekelte, hogy a dolgok az egyházmegyében „szép és jó rendben” folyjanak.

A jó három évtized az érintett felvilágosodás és a reform országgyűlések, Kazinczy, Kölcsey, Széchenyi, Vörösmarty, Csokonai, Petőfi, az ifjú Arany és Jókai, Kőrösi Csoma és Kossuth korszaka. Aki az 1815–1848-as évek regionális és helyi mikrotörténelmével óhajt foglalkozni, vagy csak kíváncsi rá, pompás non-fictionként, tényregényként olvashatja a most megjelent kötetet és majdani társait. Lapjaikon a harminchárom esztendő történetét éves kereszt- és jó három évtizedes hossz-metszetekben is tanulmányozhatjuk.

Érdekesekek a jegyzőkönyvek népmozgalmi adatai, fontosak az éves prédikátor-, mester- és tanítóportrék, a falusi élet pillanatképei, a „köz- és tanácsos rendek” közti kapcsolatok és ütközések, s a mód, ahogy a gyülekezeti, egyházmegyei és kerületi előjárók feloldották őket. A kötet törzsszövege 382 oldal, ezt egészíti ki a név- és tárgymutató.

A könyvet a Kalligram budapesti fiókja terjeszti, de a Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményeinek címén is megrendelhető.

(-II-)

Kálvin-kiállítás Debrecenben

Október 31-ig még megtekinthető!

2009. március 18-án a Debreceni Nagykönyvtárban nyílt meg a Kálvin-év első nagy rendezvénye: a Kálvin-kiállítás.

Dr. Bölcseki Gusztáv püspök, a Zsinat lelkeszi elnökének megnyitó szavait követően dr. Fazakas Sándor rektor, Papp Géza erdélyi püspök és e sorok írója szolt a mintegy négyszáz egybegyűlthöz. Az ünnepi beszédek után Millisits Máté, a kiállítás rendezője mutatta be a hatalmas anyagot. A Nagykönyvtár két kiállítótermét szinte teljesen megtöltik a kiállított könyvek. Hazai és nemzetközi könyvtárak és múzeumok féltett kincsei láthatók együtt.

A pápai könyvtárból Debrecenben kiállított, még Kálvin életében, Genfben nyomtatott kötetről úgy tudja a könyvészet, hogy a világon az egyetlen teljes példány!

Délután a dr. Fazakas rektor úr által szerkesztett tanulmánykötet értékelését dr. Horváth Erzsébet, a Károlyi Egyetem hit-tudományi karának egyháztörténet-sze értékelte.

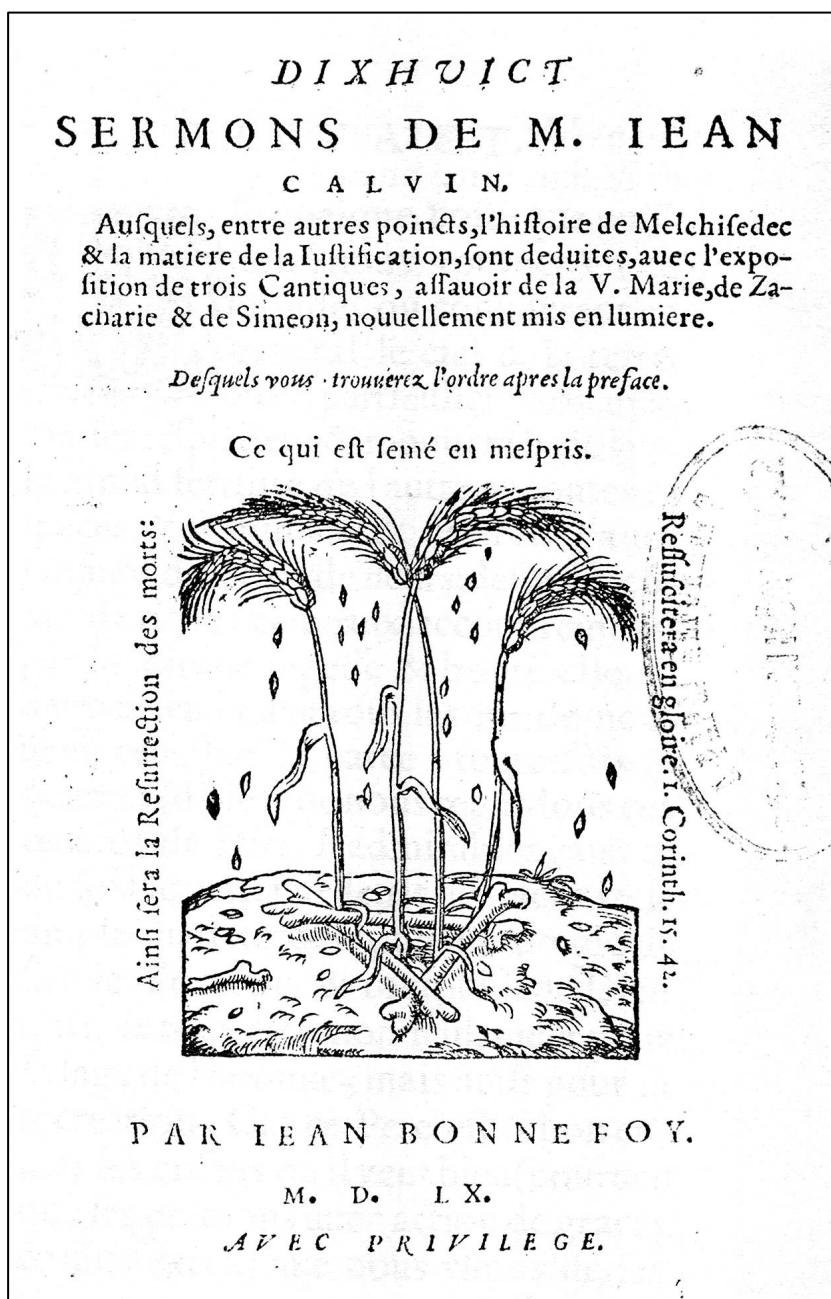
A kiállítás 2009. október 31-ig tekinthető meg (hétfő kivételével minden nap). A könyvet a Kálvin Kiadó terjeszti, az egyházmegyei lerakatok útján is elérhető.

Reméljük, hogy minden gyülekezetben, ahol a Kálvin tér, Kálvin utca, Kálvin köz (stb.) található, már szervezik a presbiter testvérek a helyi ünnepséget. A Református Pedagógiai Intézet e napokban teszi közzé azoknak a névsorát, akik bármiféle Kálvin-nal kapcsolatos ünnepségen előadás tartására felkérhetők. Ne

feledjük: kerek száz éves évforduló csak százévenként van. Ötszáz éves jubileum – még ritkábban.

Dr. Márkus Mihály
teológiai tanár

A Pápai Református Gyűjteményekben található, egyetlen példányban fennmaradt prédikációskötet címlapja (Genf, 1560)

Költözik a Püspöki Hivatal

Amint arról olvasóinkat részletesen tájékoztattuk, a múlt évben befejeződött az új kerületi székház építése Pápan. Az épület ünnepélyes átadása ünnepi közgyűlés keretében volt 2008. szeptember 19-én dr. Márkus Mihály püspök szolgálatával. Ezzel visszaállt a régi hagyomány, s a Dunántúli Református Egyházkerület székháza újra Pápan lesz.

Értesítjük olvasóinkat, hogy a Püspöki Hivatal a nyár folyamán átköltözik Veszprémből az új székházba.

A Püspöki Hivatal új levelezési címe 2009. szeptember 1-től: 8500 Pápa, Árok u. 6. Telefonszáma: (89) 512-400.

E-mail címe: dtpuspoki@gmail.com

Megújul a DUNÁNTÚLI REFORMÁTUS LAP

Örömmel tájékoztatjuk olvasóinkat, hogy a Dunántúli Református Lap legközelebbi száma teljesen megújult formában fog megjelenni, ha Isten megsegít bennünket. Egyházkerületünk vezetésének döntése értelmében, az új Lap színes, magazin jellegű, 36 oldalas képes újság lesz. Ez a döntés azért volt indokolt, mert a jelenlegi, nyolc oldalas kiadványunk már kinőtte magát, s terjedelmi okoknál fogva kevésbé volt alkalmas arra, hogy hírt adjon Egyházkerületünk sokszínű életéről. Az új Dunántúli Református Lapban nagy figyelmet kívánunk fordítani a gyülekezeti életre, s lehetőség szerint igyekszünk minden fontos eseményről színes, fényképes beszámolót megjelentetni. Már most felhívjuk a lelkipásztorok, gondnokok, gyülekezeti munkatársak figyelmét, úgy gondoljanak a gyülekezetükben a közeli jövőben tervezett eseményekre, hogy azokról képes beszámoló is készüljön.

Az új Dunántúli Református Lap évente négyszer fog megjelenni: szeptemberben, decemberben, márciusban és júniusban. A terjesztése a régi

módon, azaz a lelkipásztori hivatalokon keresztül történik. A postai terjesztés ugyanis nagyon megemelné a lap árát. Az új, színes lapot sajnos már nem tudjuk a régi módon, térítésmentesen küldeni. Az első, szeptemberi szám, mint mutatóvényszám, még ingyenes lesz, hogy olvasóink megismerkedjenek vele, s ez remélhetőleg segíti olvasóinkat abban a döntésben, hogy a további lapszámokat megrendelik-e. Az első, ingyenes számban lesz majd egy megrendelő lap, amelyet a lelkipásztorhoz kell eljuttatni. A lap ára 250 Ft lesz. A szeptemberi szám lapzártája: 2009. augusztus 15.

Nagyon reméljük, hogy az új Dunántúli Református Lap széleskörűen és színesen bemutatja egyházkerületünk életét, erősíti összetartozásunkat és mélyíti hitünket.

Köntös László
felelős szerkesztő

MEGHÍVÓ

Mottó: János 3,16,
72. zsoltár 18-19.
1. Thessz. 4,13-18.

Szeretettel hívjuk a 6. országos Szentháromság Istent dicsőítő költők találkozójára, az Úr Jézus Krisztusban áldott költő Testvéreinket! A találkozót 2009. október 10-én, szombaton tartjuk, ha az Úr éltet s akarja, Balatonkenesén a református templomban! Szeretettel várjuk a jelentkezéseket (hallgatóságnak is) 2009. szeptember 10-ig! Jelentkezni lehet a vers elküldésével: Sándor József, 8500 Pápa, Gróf út 44. sz. alatti címen. A találkozón kizárólag a mottó szerint, a Szentháromság Istent dicsőítő versek hangozhatnak el! MARANA THA!

Szeretettel: Sándor József

DUNÁNTÚLI REFORMÁTUS LAP. A Dunántúli Református Egyházkerület lapja. Felelős szerkesztő: Köntös László. — Megjelenik minden páros hónapban, kivéve augusztust. — Szerkesztőség: 8500 Pápa, Március 15. tér 9. Tel./fax: 89/324-240. E-mail: ref.lib@papacollege.hu. — Nyomdai munkák: Jókai Mór Városi Könyvtár Kötetészeti és Sokszorosító Műhelye. Felelős vezető: dr. Hermann István. ISSN 1417-9350